



ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

1 februarie st. v.

13 februarie st. n.

Ese în fiecare duminică.

Redacțiunea în

Közép-uteza nr. 395.

Nr. 5.

ANUL XXIII

1887.

Prețul pe un an 10 fl.  
Pe  $\frac{1}{2}$  de an 5 fl.; pe  $\frac{1}{4}$   
de an 2 fl. 70 cr.  
Pentru România pe an 25 lei.

## La sfârșitul anului 1886.

(Iubitei mele soții)

**U**n an apuse în mormânt  
Eri cu a sôrelui plecare,  
Și 'n urma lui ași pe pământ  
Un altul nou zîmbind apare.

O, an bătrân, ce-ai dispărut.  
Eternă fie-ți amintirea!  
Că pe pământ tu m'ai făcut  
Să știu ce este fericirea.

Eră un timp, când nu speram  
Decât sub țernă alinare;  
Căci singur, vai, cu me vedeam  
Plutind p'a vieții 'ntinsă mare.

Și indeșert imi suridea  
In cale vr'un noroc, séu bine:  
Norocu-i o povară grea,  
Când să-l imparți nu ai cu cine.

Munciam cu zelul cel mai viu,  
Fără să am un scop anume,  
Și me luptam fără să știu  
De ce trăesc în asta lume...

Dar tu an vechiu ce nu mai ești,  
Din piept gonit-ai a mea jale.  
Și traiul vrënd să-mi îndulcești,  
Un ânger mi-ai trimis în cale.

### II.

Eleno, ânger ce ador!  
De când tu ești a mea soție,  
D'atunci un vis încântător  
Viața mi se pare mie.

Pe tine când te-am întîlnit,  
(Ca cel ce dă peste-o comoră)  
Găsit-am tot ce am dorit,  
Tot ce visam odinioară.

Din clipa când te-am cunoscut,  
M'ai fermecat cu-a ta privire  
Și c'un suris tu m'ai făcut  
Să cred de nou în fericire.



DAȚI-MI UN BAN!

De-atunci tu fost-ai pe pământ  
Plăcerea mea nemărginită; . . .  
Dar ați în cer eu par că sînt,  
Plăcerea-mi este indoită.

Că 'n loc de-un ânger drăgălaș,  
Doi imi surid în cale mie:  
Tu și micuțul copilaș  
Ce porți la peptu-ți cu mândrie. . .

Afară-i noapte, ger cumplit, —  
În sobă focul schinteiează;  
De sinu-ți gingaș alipit  
Copilul dorme și visază.

E mic ș-atât de 'ncântător,  
Născut abia numai de-o lună,  
Și imi insulă-atîta dor,  
Cât nu e limbă ca s'o spună.

Ah, vino, vin' să te admir  
Cu copilașul mic în brațe,  
Cu-acel boboc de trandafir  
Ce 'mpodobește-a mea vieți.

Viniți, zimbiți-mi amîndoi  
Cu-al vostru zimbet de iubire,  
Să uit că 'n lume sînt nevoi  
Și să me 'mbêt de fericire

### III.

O! ce noroc, ce farmec sfânt!  
Ce veselie 'ncântătoare! . . .  
Străin de-acuma nu mai sînt  
Și făr' de scop aici sub sôre.

Cu voi surid, me 'nveselesc  
Când imi surideți cu plăcere,  
Și plîng cu voi când eu citesc  
În ochii voștri vr'o durere.

Ați voi sînteți vieța mea  
Ș-a vieții mele mulțumire,  
Și făr' de voi n'aș mai pute  
Să gust aici vr'o fericire

Voioși dar să ve vîd mereu,  
E tot ce inima-mi dorește,  
E tot ce cer lui Dumnezeu  
De anul nou care sosește.

Êr tu, an vechiu, ce-ai dispărut.  
Eternă fie-ți amintirea!  
Căci pe pământ tu m'ai făcut  
Să știu ce este fericirea.

București, 1 ianuarie 1887.

P. Dulfu.

## Femeia bună.

— Novelă. —

**M**ei Gheorghită! de când ți-au murit părinții, nu te-am văzut nici odată făcînd vr'o trebușoră cît de mică, ci numai umblînd d'a handramandra, ba pela jocuri, ba pela ședători, amuș nu dai pace la o fată, amuș la alta, învîrtindu-te ca un curcan printre dînele. Ên mai lasă

jocurile și ședătorile și te dă la lucru, c'apoi știi tu vorba ceea «cine nu lucră véra, n'are ce mîncă érna» și decă se gătește păpușoiul în coșer, nu este ce măcină, ascultă-me pe mine, că-s un om mai bêtrân ș-apoi știu și eu ceva.

Așă-i vorbiă lui Gheorghită, Ilieș, un bêtrân, dară fôrte de trébă și cinstit, de care ascultau toți ômenii din sat.

Ilieș luă sêma totdeuna la ceea ce făcea Gheorghită și vedîndu-l, că nu se prinde de nimica, clătina din cap și dicea șoptind:

— Mă . . . i! da reu se pôrtă băiatul acesta, nu știu de ce s'a alege de dînsul! Cât-i ȕiulica de mare, umblă căscînd a lene și nu se prinde de nici o trebă. Nu-mi vine la socotelă! nu-mi vine da! Trebuie să-l mai apuc și eu câte-o țiră la trei parale, pôte dă! vedînd el că nu-i șaga, s'a îndreptă și se va apucă de lucru. Ș-apoi dôră a trebui dela o vreme să me asculte vrînd nevrînd, că i-a fi și lui lihamete de-atîta sudulă.

Astfel dicea bêtrînul și cum îl căpeta pe Gheorghită, mi-l apucă la vorbă, i torocăniă câte și mai multe, dîndu-i povețe, să mai stea pe acasă, să nu umble hojma pe drum ca 'n ȕiua de Paști, atunci, când este mai mult de lucru, când fiecare face câte-o trebușoră și nu stă degéba.

Cu tôte aceste tótă ostenéla moșnegului inse eră degéba, căci de Gheorghita meu nu se prindea nimica, cum nu se prinde mazărea de pîrete.

Umblă cât e ȕiulica de mare cu sumanul între umere fluerînd, êr noptea chiuind prin sat. Nu-i pásă de tótă lumea.

Și când eră un joc séu vr'o ședătoare undeva, Gheorghita eră cel dinteu acolo. Chiar și ômenii s'au fost îngrozit de dînsul și diceau «că din trînsul nu se va mai alege nimica, căci, dă, ce pôte fi dintr'un om ce nu-i invêțat cu lucrul?»

D'apoi să vedeți ce eră la dînsul acasă! Necurățenia cea mai mare, casa nemăturată: patul, mēsa, laița, tôte descoperite, straele aruncate vîlmătug peste olaltă, așă, că nu se șcinea ce-i. Vr'o câteva vituțe ce i-au mai ramas dela bieții părinți, stau cu ȕilele neingrigite, fără apă și fără mîncare.

— Reu lucru-i Gheorghita, aista! — dicea Ilieș, — nu știu ce naiba i de făcut cu dînsul! ôre decă l'oi sîtăui să se 'nsôre, nu s'a îndreptă el măcar cît de cît? Bine, voi cercă și acēsta. Trebuie să me întînesc numai decăt cu dînsul.

Intr'o ȕi ôre-care îl întînesc el și-i dice:

— Măi Gheorghita! da ce te ferești de mine? Ên vin incoa, c'am să-ți spun ceva!

— Aș vini, moșule, d'apoi dă . . . dta me tot sudui ș-apoi mi-i grôză și mie d'atata ciuntănelă.

— Vină 'ncoa, vină; c'am săți spun ceva.

Și apropiîndu-se el, i ȕise Ilieș:

— Măi Gheorghita, însoră-te, c'amú ești și tu d'a 'nsuratului, ce-i mai bate atata calea mînzului; ia pe llinca, că-i copilă harnică și cu minte. A umblat și la școlă ș-apoi să veți, că nici nu-i urită! E drept, că ea n'are avere, dară ai tu, și decă i-ți lucră mîna în mîna, i-ți face avere.

— Bine, moșule, — ȕise Gheorghita, — voi vedé ori de mi-a plăcé llinca, căci dă, eu nu mi-am făcut de lucru cu dînsa, ca să o cunosc mai bine și să vedé ori de-mi place; — ȕicînd aceste, se despărteșce Gheorghita ș-o apucă 'n altă parte.

De aici înainte eră în gîndul lui tot llinca ș-abia așteptă ca să se întînescă cu dînsa. Și vedînd-o într'o ȕi mergînd la fântîna după apă, i se părea cu mult mai frmôsă decăt tôte fetele din sat. El sta ca pe foc, căci doriă cît mai de grabă să se întînescă cu dînsa.

Dumineca viitoare, fiind ea la joc, începî el a vorbi și a se petrece cu dînsa mai mult decît înainte. I plăcea lîncea și dorul îl împinse ca să spue și ei cele ce simțîa.

— lîncă! — i șoptește el în ureche, — vrei tu să te măriți și să mergi după mine?

Ea atunci tresare și se uită lung, lung la el, ca cum l-ar fi întrebat, ori de nu șuguește.

— În lasă-me în pace, — țise ea, — și nu glumi d'aceste

— Ba nu, lîncă: eu nu glumesc; mergi după mine ori nu?

lîncea vîdînd că nu-i șagă, se pue pe gînduri. Ea se 'ntrebă: «Ore să me duc eu după dînsul, că toți omenii țic, că n'a fi nimic dintrînsul, că cu dînsul nu-i mai face țeră caldă. În sfîrșit țică cine ce-a vré, nîme nu șcie ursita sa, ș-apoi eu sîracă cum sînt, de ce să nu me duc după dînsul?»

— Da, mîi Gheorghîță! me duc după tine și fă ca să ne cununăm cît mai de grabă!

lîncea sta de-o parte și vedea ceea ce se petrecea.

— Ei, mîi Gheorghîță! cum-i?

— Bine, moșule, bine, ne-am învoit.

— Să trăiți, dragii mei, să ve vîd insurați și să fiți hîrnicuți, c'apoi șciți voi că «sirgînța aduce prisosînța.»

Indată după aceea s'a 'nsurat Gheorghîță și trăia de aici înainte împreună cu lîncea. Acésta eră hîrnică și nu putea sta nici un minut de gîba, făcea amuș o trebă, amuș alta: așternea patul, mîesa, laița, mîtură casa și grigiă de vituțe. Nîme n'o vedea nici odată ședînd sîu pîpădînd țîmpul, precum fac altele, ci totdeuna lucrînd.

Adese-ori audia omenii grîind între olaltă: «Mîi da hîrnică-i lîncea lui Gheorghîță, ca ea nu se află femeie pe fața pîmîntului.»

Chiar și Gheorghîță, care eră înainte nepăsător și fugia de lucru ca dracul de tîmăie, vîdînd pe lîncea mereu lucrînd, începuse a se țîne mai pe-acasă și a lucră cîte una alta. Lui i se pîrea tot lucrul din început greu, precum se pare acésta fiecîruia, dară după aceea s'a deprins așă cu dînsul, că nîme nu-l putea întrece. El lucră cît patru!

— Veți ce face o femeie bună și hîrnică! — țise lîncea cîtră alți sîteni. N'a nimerit-o reu Gheorghîță. Nu da!

lîncea se bucură fîrte cînd vedea hîrnicia lor, el se bucură ca și cînd ar fi fost ei băeții lui.

Gheorghîță a prins în vr'o cîțiva ani așă la avere, că toți omenii se mirau de dînsul.

În sfîrșit i-ți audî și dvîstre dela alții cît de bine le merge lor, că ei încă mai trîesc.

I. V. Pașcan.

### Nu șciú ce...

Nu șciú ce veți la mine,  
Ce bine tu gîsești;  
Dar simt că ađi în țîne  
Cu flacări me iubești!

E amăgire, pôte,  
Și simțul ce-l am eu;  
Dar șciú că 'n međ de nîpte  
M'ai strîns la sînul teu!

Și șciú că lacrimi calde.  
Din ochiul teu aprins,  
Pornite ca să scalde  
Obrazu-ți, m'au atins!...



Nu șciú ce cređi în tine...  
Dar simt, cînd me privești,  
Că se stîrnește 'n mine  
Dureri ce nu ghicești!

1887.

Al. I. Șonțu.

### Unspredece luni în Orient.

(Schîță de călătorie.)

(Urmare.)

III.



Ar fie Dobrogea actuală cît de urgentă, dar, trebuie să-i constatăm, că acest țîrm la marea neșă a fost ab antiquo locuit de multe popore, pe cari mare parte și ađi le aflăm aici locuind și decă aceste popore în prima linie nu erau călcate și dri-pite de alte nîmuri, și decă cultura modernă eră posibilă ca să străbată aici, atunci acest teritor bine-cuvîntat în abundență cu tôte recerînțele lipselor umane, ar fi putut să esceleze cu ori ce țeră europeană.

Aristocrația romană de un țîmp încóce se vede a fi lăsat mult din nîravurile ei, a desconsideră tot ce e românesc, și așă nu numai la Sinaia, dar și aici în Constanța au edificat pe locurile cele mai încântătoare casteluri și vile, cari decoréză mult bulevardul și pîrțile orașului. Se așteptă mult dela acésta clasă de cetățeni, că cercetînd băile dela Constanța, vor da și mai mare avînt acéstuia oraș maritim, care în tótă privînța are să devînă spirul comerțului și decórea României. Tot acésta constatare eră să o mărturisesc și despre comercianții noștri, decă aceștia nu ar lipsi cu desevîrșire din piața și din portul orașului, unde mîi de fregate și corabii țîlnic încarcă și descarcă, dar una nu e romană. Eu unul ve mărturisesc, iubiți cetitori, că mai multă vitalitate ori flecsibilitate comercială cugetam a fi în comercianții români decăt ca ei să nu ocupe și să nu pună mîna pe unicul port maritim ce-l are România la marea neșă

Poporația orașului e variată, greci, turci, armeni, tătari, bulgari și pîre puțini români. România a stabilit aici o armată destul de considerabilă ca să pótă face ordine și să romanizeze orașul. Și la provința încă se stabilisese români din Moldova, unde se înființéză sate, cari precum am observat prosperéză cît se pôte de bine. Prefectul actual se vede că este omul așteptărilor și dorințelor curente.

Eră chiar Ramazanul (post) musulmanilor. Un șberat melancolic se audia la anumite césuri din minaretele giamiilor. Eră cîntul de rugă al softalelor viniți în curînd dela Stambul, ca să anunțe penitență, și că fiii lui Mohamed au țile grele, țile de post și rugăciune. Unul din softale pe care îl rugai a-mi da testul cîntării, avî îndrîsnîla a-mi dictă următórea rugăciune:

Alla echiber, alla echiber  
Essedö ella ilache Illala (bis)  
Essedö enne Muhamed öres urulla (bis)  
Hai alle sellea, hai alle sellea  
Hai alle feleach, hai alle feleach,  
Alla echiber, alla echiber  
Lea illache Iliella.

Giamiile erau indeseuite de tureci tîrêți pe covóră la pîmînt. Muftiul, un hoge bîtrîn cu caftan verde, cu turban alb și cu o barbă albă ca zăpada, luase locul seu vis-à-vis de niște inscripțiuni în turcește, la cari se 'nholbă cu o pietate și strigă din cînd în cînd «Allah.» La acest cuvînt toți își aredicau

capetele dela pământ și strigau cu mâinile aredicate spre cer «Allah» După atari ceremonii apoi se urcă pe catedră una din softalele vinite dela Stambul, și cântă pasage din Coran. Dar ve mărturisesc că eram pătuns de pietate ascultând vocea dulce și melancolică a acestui om fanatisat. In atari rugăciuni și cântări își petrec ei toate zilele postului, mâncând numai inspre 9 ore seara niște mâncări făcute anume pentru ei.

După 8 săptămâni din partea Padișahului din Stambul se anunță Bairamul (ziua nașterii lui Mohamed.) Atunci e bucurie, e totă lumea îmbrăcată în fesuri noi, la totă casa se taie berbecul, cadănele își petrec la apele dulci, pe strade umblă fel de fel de escamători, de comedianți, de lăutari turcești, de preocupți cu giuediimele, cu baclavate și fidea și auți salutarea lor: «Alechim sallam.»

Un turc cu care me făcui cărdăș (prieten) m'a invitat pe ziua bairamului la el in comuna Mamaia. Efendi Ibrahim Osman turc emancipat, om cu reputațiunile lui, consilier al județului, m'a poftit la casa lui, de a me convinge, că noi avem forte obscure cunoștințe despre viața familiară musulmană. Pe ziua anunită me dusesem la efendi, unde in giurul căsii lui me așteptă hogaș și unii din prietenii lui. Cândăra lui și o soră veduvă impodobite și impropodite cât se pôte mai fantastic pe turceșce, me salutară cu un compliment oriental, me conduseră in o odaie, unde o mesă turcească deja eră plină de mâncări și in giurul mesei sofale. Eră pilaf, rahat, ghiisdiimea și niște zaharicale cu nuci, apoi cafea și un ciubuc pe care mi-l aprinșe efendi Ibrahim. După ce gustarăm din mâncări și ne aprinșerăm ciubucul, vinise și cadănele a se arătă. Eră albite și cu sprincenele colorite negru, și fețele erau tetovate cu sbengulețe și pe frunte aveau in piele aședați mahmudele de aur (bani turcești de aur) și toate aceste le lăcea tare diformate. Imi oferii tutunul lor, me intrebară, că sunt damele noastre mai frumoșe? că sunt la noi rose frumoșe și a. Apoi la un semn al turcului se depărtară și nu le-am mai vedut. Când plecai, tot hogaș și prietenii turcului erau la trăsura mea și-mi dăseră: «haeșam hairasum efendi.»

#### IV.

Am vedut orașul Costanța, am vedut toate instițiunile ei bune și rele, acum să mergem, — cugetam in mine — și la provința.

Tocmisem o trăsura tătărăscă. Când vinise să me ia, atunci observai că trăsura e formală ladă, un lădoi colorit cu fel de fel de caricaturi de un gust turcesc. Intra in lădoi și numai capul mi se vedea, rideam singur de acesta comoditate esemplară.

Vizitiul eră de rasă neuşă mongolă, cu o posă din cele mai diformate, cu ochii chiori, cu nasul turtit și cu barba ca la un căprior, il chemă: Kurtamer Kurtakai. Se staționă pe pupa lădoiului și rodea cucuta ce o adunase pe ruinele unui sat devastat de muscali. Me imbiă si pe mine dicend: cardăș tatar ekmek. Un iok (nu) i-am dăș, și me apropiai de acest om ca să me conving, că aieve rōde la inveninata cucută?

Treceam prin sate tătare de o stare prōstă și cu o poporație abia esistindă, murdari, afumați de fumul puturos. La totă casa se putea vedé bucăți de carne de cal și roiul de mușce bázăind pe ele, pe cari le alungă un moș tatar cu cenuse. séu cu o crēngă de spini, cari creșe in buecie pe lângă casele lor. Un singur arbore nu se pôte vedé in giurul caselor și nici ingrădituri nu se fac.

Când furtunile de mare sunt veheminti, atunci aceste sate tătare devin acoperite de un nor de ce-

nușe, și ai cugetă că sunt nori grei de plōie, nu, sunt murdăriile ce le apucă in vârtejuri vēnturile și infecteză ținuturi intregi. Trebuie să observ, că tătarii lui Tamerlan sunt in decădintă, din care numai totala descompunere îi pôte salvă.

Limbagiul tatar e o compozițiune din dialectul mongol-arabesc esprimat in niște tonuri precum esprimă ovreii noștri limba germană. Etă un cântec tătărăsc:

Cara bulgar comita el cisăbogdan  
Orusie zabet ghesti sudar ér.  
Cüstenge ce curulgan giaguin  
Dan zar gurgur toplar atilip Kargada var.  
Altmis echi nerduen seceen echil,  
Echi guz giam her zialet ecinde.  
Hepși tam ér. Melduan ascher alla  
Iac giverer soldat chadam sizden bala si sen suiteget nazar ér.  
Olgiumen nacta mal bolmaz alla giaman kül oldü.

Ei nu posed nici istorie proprie și nici literatură tătărăscă. Trăesc într'o lenevire, lucrând numai ată ca să nu mōră de lōme. Er femeile lor duc o viață retrasă, ocupându-se cu măcinatul orzului (arpa) din care pregătesc un fel de cōcă pe care o coc in spuză.

Ar trebui să descriu lucruri murdare din viața acestui popor, dar de o parte modestia, ér de altă parte ar dice unii că e imposibil, ca un popor cu un trecut atât de oribil să devină o umbră sibirită. Etă și niște nume tătărășci din cele mai caracteristice: Giomacai Cocai, Saladein Bek Manbet, Nurum Akai Kokai, Horoz Akai Grumai, Nuradin Giam Bulat, Kurtamet Gengi Zobil, Demirgan Arslambek, Bektali Seifula Beigazi, Giomageldi Baizari Taigara. Nume femeieșci: Tokai Cam, Atimbek Repik, Agiapai, Kirimea, Lilibek.

Fui surprins când me apropiai de un sat tătărăsc și vedui că tătărimea purtă pe o targă un cal mort. Ce va să fie asta, cugetam in mine. Plecai și eu in urma lor. Erău veseli tătarii de minune, chiotiau, sbierau și femeile lor in tulburi priviau vesele conductul. Ce o să fie atăta bucurie? îi urmăriam, deși observasem că nu le convine un giaur între ei. Ajunsesem in fine după un scoboriș la o poiată, aici eră giamia tătărăscă unde ne așteptă o fantōmă de om, schelet de slab și cu o barbă ce nu am mai vedut, eră hogaș cel tătărăsc cu un baltag într'o mână și in cealaltă ținea Kitapul Coranului. Aici glōta se opri și după o lungă bālăbănire aședară mortăciunea pe patru pari și ei se postară într'un semicerc. Ve rog, eram și eu între ei.

Hogaș se apropiă cu ôre-care smerenie și puse Kitapul pe capul calului și incepū să chiotescă niște cântări într'un glas de și cărdul de căni o luă la urlare. Tătarii plângeau la auđul urletului cănesc «semne bune» strigă hogaș: că urlă și căni. In fine hogaș își întorse fața inspre Stambul și după ôre-cari închinăciuni se apropiă de cal și strigând incepū să izbescă: bahtiz bahti (nenorocitul,) la care strigare tătărimea se apucară cu felurite cuțite și jatagane să taie bucăți din mortăciune. Unii i adunau sângele, alții tăiau in carne, alții deja alergau cătră casă cu prada lor. In modul acesta il dividase și tătărimea eră veselă, că pôte să guste carne de cal mort. Vizitiul meu încă-și procură o bucată pe care o aședă in ierbă sub ședutul lui; și apoi cu curiositatea satisfăcută, plecarăm.

E grozav, e temerar a noptă pe pustietățile aceste, unde zile intregi nu ali decăt numai niște cășle bulgăreșci și d'ale mocanilor noștri a căror dulăi mai că te scot din lădoiul trăsarei. Intâlnești ici colo ciopōră de cămile uriașe mușinând după bureni, și auđi sbieratul și clopoțelele nenumeratele

turme de oi adunate pe lângă căsăriile grecoteilor viniți din Asia a prepară cașurile ferte și sărate otravă.

Se făcu o noapte neagră ca iadul. Tătarul meu fricos, după ce se întunecă grozav, se adăposti lângă un cimiter tătar și apoi își slobozi caii la pășune, căci nu mâncaseră totă diulica. Eu me aședai în lădoi, ér vizitiul își propti capul pe un petroi de mormânt; nu șciu decă a durmit, dar eu nu durmisem totă noaptea; de, óre poți să dormi în un lădoi, și aprópe de un cimiter în pustietățile Schitiei? Incepusem să me necășesc că am făcut acest voiagiu atât de cutezant din partea mea. Dar în aceste turmentări, vini și aurora cu degetele-i de trandafiri. Me sculai și începui să caut pe Kurtamer-Kurtakai, nu érá nici el, nici beigirii (caii.)

Așteptam să plecăm, când mai târziu véd un convoiu de tătari cu hógear n frunte aducénd un mort. Mortul érá infășat în niște sdrențe, avea un fes în cap și érá pus pe niște scânduri. Apoi îl puseră lângă grópă. Hógear ráđimat pe un bastonag începú să-i vorbescă mortului, că cum să facă el la raiu: între altele i díse: méi prietine, te du în sinul lui Mohamed, dar acolo să-i spuni, că ne stăpánesc ghiaurii și să vină odată să ne elibereze de ei. Să bagi inse sémă, că la ușa raiului este un ghiaur mare, pe acesta decă vei puté corumpe-l cu bani. (Atunci toți tătarii aruncară câte un ban în grópă.) Și decă nu vei puté să-l corumpi, étă bastonul acesta, dá-i una în cap și fugi în rai, unde vei aflá pe Mohamed.

La aceste ultime cuvinte tătarii o dădură la fugă și se opriră în satul lor, unde într'o grópă începurá să se bocescă după mort. Hógear remase singur, astrucá mortul, și eu plecai, după ce tătarul își aduse beigirii, mirându-me de atáta barbarism.

Contrastul acestor sate tătărești sânt comunele românești cari se estind dela Mangalia, Ostrov, Silistria, Tulcea înspre Dunăre. Ve mărturisesc, fără óre-cari complimente, că románi mai frumoși, mai robuști, mai bine regulați în ale economiei, mai bine trăiți, mai bine păstrată fisionomia română, mai morali, provéduți cu biserici și școli, nu am aflat nici în România, nici în părțile noastre. Íți ride inima de bucurie, când privești aceste comune, cari sub guvernul turcesc au știut atât de bine să se conserveze pe sine. Nimic din datini, nimic din morală, ba te prinde o mirare, când asli claritatea moralului românesc păstrat cu atáta severitate. Părțile aceste dobrogene altcum difer cu totul de celea de pe lângă Constanța, aici asli păduri, grădini, agrii bine lucrați, drumuri pavate, nenumerate pogóne de vii. Cu un cuvént, cultura acestor locuri este indestulítóre.

În părțile aceste se aflá și monumentul numit de turci Adam Clisse (biserica omului,) care după sculpturile depe el se dovedește a fi române din timpul lui Theodosiu, căruia se pot atribui și drumurile bine conservate, dela Cernavoda la Tomi. După unii acest val ar fi fost edificat de Theodosiu spre a constrínge pe Huni și Goți în internul Schitiei cari devastau coloniile romane în Messia.

Tóte aceste dovedesc că teritorul dobrogian a fost odată bine poporat, că a avut o cultură romană și că nu e condamnată acésta țéră, unde poporațiunea întimpină atáta pământ și atáta menagiare datá de natură. România ar trebui să aibă o pace durabilă, ca să póta desvoltá în deplină libertate dorințele și misiunea ei aici la Marea-negră.

Rentornându-me din acésta călătorie la Constanța, me aședai aici și făcui băi patru sėptemáni, cari m'au recreat cu desevėrsire. Sub acest

restimp am făcut cunoșcința unui patriot grec din Pilos, cu acesta plecai la Constantinopol și la Athena, despre care călătorie voi avé onóre a continuá mai târziu.

(Va urmá.)

V. Grozescu.

## Denisa.

Piesă în patru acte de A. Dumas-fiul.

Artistei desevėrsite,  
dnei Aristița Romanescu-Manolescu.  
Traducătorul.

### Persónele:

Artistii cari au jucat la „Teatrul Național“ din București. \*

Contele Andrei de Bardannes . . . . .	dl Gr. Manolescu
Brissot . . . . .	> I. Petrescu
Fernand de Thauzette, fiul dnei de Thauzette	> V. Hasnaș
Thouvenin . . . . .	> C. Nottara
Pontferrand . . . . .	> I. Nicolescu
Marta de Bardannes, sora lui Andrei . . . . .	dna Ana Manolescu
Denisa Brissot, fiica lui Brissot . . . . .	> Ar. R. Manolescu.
Dómna de Thauzette . . . . .	> A. Nottara
Dómna Brissot, nevėsta lui Brissot . . . . .	> M. Vasilescu
Dómna de Pontferrand . . . . .	> A. Dănescu
Clarisa de Pontferrand . . . . .	> M. Ionașcu
Un servitor . . . . .	dl I. Băilescu.

### ACTUL I.

(Un salon la țéră, fórte elegant. Uși, ferești în fund, dând în grădină. Uși în amėndoué părțile.)

### Scena I.

Denisa, Clarisa, apoi Andrei, Thouvenin, dna de Pontferrand, dl de Pontferrand, dna Brissot, apoi Marta, Fernand, Brissot.

(Înainte de a se ridicá cortina, se aude Denisa cãntând — acompániându-se cu piano — o bucatá din «Mireille»: Et moi si par hasard, quelque jeune garçon. Cea din urmă frasă o díce după ce se ridicá cortina și în fața publicului. Clarisa e în picioare pe scenă și face semn persónelor, cari sânt în culise, să vie încet și să asculte fără să se arete. Când dá Denisa cea din urmă notă, Clarisa aplaudă.)

Clarisa. Bravo! bravo! Áncă odată!

Denisa. (Sculându-se.) Ce fel, n'a-ți ascultat, dră? Eu credeam, că sânt singurá. . . E o trădare.

(Celelalte personaje au intrat. Andrei, Thouvenin, Pontferrand și nevėsta sa, dna Brissot. Toți aplaudă, afară de dna Brissot.)

Thouvenin. Urmați, dră, urmați, ea și cum n'am fi aici!

Dna de Pontferrand. (Încet soțului seu.) Șcicia pré bine că o ascultám

Pontferrand. Cređi?

Clarisa. (Vinind la Denisa.) Ce arie e acésta?

Denisa. O arie din «Mireille.»

Clarisa. Ce e «Mireille?»

Denisa. N'ai fost nici odată să ascuți «Mireille» domnișorá?

Clarisa. Unde?

Denisa. La Opera comică.

Clarisa. Pe mine nu me duc la teatru.

Denisa. Nici chiar la Opera comică?

Clarisa. Nici la Opera comică; când e cineva de vėstra mea și merge la Opera comică, trebuie să se și mărite.

Thouvenin. Acésta se întėmplă câte odată, dar nu e neimlăturabil.

Clarisa. (Lui Andrei.) Dle, tot așa cãntá dra Brissot în tóte dílele?

Andrei. Da, domnișorá.

\* Piesa fiind jucatá într'un chip superior, găsesc de datoría mea să pomenesc numele artiștilor cari au interpretat-o. (Trad.)

*Clarisa.* Ce fericit ești!

*Andrei.* Da, negreșit.

*Clarisa* (Denisei.) Să-mi împrumuți și mie parțiția acésta. (S'a aședat la pian și o descifrează.)

*Denisa.* Intrébă înteu pe mama dtale, vré?

*Clarisa.* Mama n'o să vré. O s'o iau, fără să-i spui nimic.

*Denisa.* Nu-ți pot da voe.

*Clarisa.* Pe când vei fi întorsă cu spatele... Și când e vorba, i ție mamă, dar nu mi-i mamă. Mama m'ar fi dus la Opera comică. Densa me iubiá mult. Acésta e nevésta a doua a tatei, și e foarte aspră, fiind că ție, că are respundere. Ce va să ție acésta respundere? (Căutând prin note.) Ce mai ai frumos p'aici? ... Dar dra Marta unde e?

*Denisa.* S'a dus s'o caute. Adinéuri erá in parc.

*Andrei.* (Dnei Brissot.) Vocea drei Brissot câștigă din ți in ți.

*Dna Brissot.* Da, așa e.

*Dna de Pontferrand.* (Dnei Brissot.) Ah! dnă, dșóra e fata dumitale?

*Dna Brissot.* Da, dómnnă.

*Dna de Pontferrand.* Ve fac complimentele mele; mi s'a vorbit de dnia-ei. Nu erá să cante acum in urmă in biserică, la nunta fiului lui Bertrand arendașul?

*Dna Brissot.* Ba da, dnă.

*Dna de Pontferrand.* Insoțindu-se cu orga, pe care a dat-o dl de Bardannes.

*Andrei.* Da, dnă.

*Dna Brissot.* Dar trebuiá autorisația episcopului.

*Dna de Pontferrand.* Da, și densul n'a vrut s'o dea. Nu-i place să cante femeile in biserică. Face pe lume să nu mai asculte slujba. Eu sânt de părere să se ție slujba parohiei. E adevérat, că de multe ori auđi cãntându-se fals, dar omul nu merge la biserică, ca să asculte musică.

*Thouvenin.* Se duce, pentru ca să invețe să fie mai milos, mai bun.

*Clarisa.* (Cãntând o arie din Sylvia.) Ah! ce frumósă bucată! (Pontferrand pe jumétate adormit, fredonéză aria ce cãntă Clarisa.)

*Dna de Pontferrand.* (Dnei Brissot.) Trebuie să fi muncit mult fata dtale, până să ajungă să cante așa bine.

*Dna Brissot.* Da, a invéțat mult cu un prieten bētrân al nostru, profesor de canto la conservator, care vrea cu ori-ce preț, s'o facă să intre in teatru. Ne incredința, că ar puté câștigá 100.000 de lei pe an.

*Dna de Pontferrand.* Nu-i mult... căci e greu să se invoescă cineva, să se urce pe scenă.

*Thouvenin.* Sânt și covóre pe scenă, dnă.

*Dna de Pontferrand.* Da, dar nu pentru danțuitoare.

*Pontferrand.* Apoi, dra Brissot nu erá să danțeze, dragă.

*Dna de Pontferrand.* Dcă eși odată in fața publicului, ori ai danță, ori ai cãntă, tot una e.

*Thouvenin.* (A parte.) Bună femeie! (Tare.) Cu tóte aceste, dnă, tot e o deosebire. Surđilor le place mai mult danțul, și orbilor le place mai mult cãntecul.

*Dna de Pontferrand.* (Lui Andrei.) Cine e dl acesta?

*Andrei.* E un negustor mare, are avere frumósă și mai are pe d'asupra și inimă bună.

*Dna de Pontferrand.* Cum il chiamă?

*Andrei.* Thouvenin.

*Dna de Pontferrand.* Thouvenin! Thouvenin!

*Pontferrand.* Nu mai căutá, dragă, că nu e in almanachul de Ghotá, dar il găsești in dicționarul de adrese al lui Bottin.

*Dna de Pontferrand.* Ah! Ah! Nobleța, care se ridică! (Lui Andrei.) Țici, că dșóra acésta e profesóra surorei dtale?

*Andrei.* Ba nu, dómnnă, ea e dra sa de companie, prietena sa.

*Dna de Pontferrand.* Prietena sa! Prietena cu plată, căci mi se pare, că-i dați lēfă, și încă bună, ca să facă ceea ce face aici.

*Andrei.* Dra Brissot nu primeșce dela mine nici o lēfă. E fata intendantului meu, un om foarte cinstit, fost oficier și decorat.

*Dna de Pontferrand.* De guvernul de acum?

*Andrei.* Nu, de cel de dinaintea lui.

*Dna de Pontferrand.* Nu erá nici acela mai bun decât acesta.

*Andrei.* In sfērșit, bun, reu, așa s'a întemplat. Erá soldat bun, a fost rãnit in Crimeia și in Italia și l'a decorat. E póte o nenorocire, dar ce să facem?

*Dna de Pontferrand.* Și de ce a eșit din armată, dcă erá așa de vitéz?

*Andrei.* Ca să se însóre. Fata pe care o iubiá n'avea zestre, el n'avea nimic și șcii, dnă, că in armată...

*Dna de Pontferrand.* Trebuie zestre, șciú; atunci a eșit, fiind că iubiá?

*Andrei.* Tocmai asá.

*Dna de Pontferrand.* Să iubescă pe bētrána asta! Ciudat! Dtale nu ți se pare ciudat, când veđi o bētrână spunēnd, că a fost iubită?

*Andrei.* Nu, când acea bētrână a fost frumósă și e încă bună, cum e acésta. Ceea ce e mai ciudat e, când cineva a putut luá de nevéstă o femeie, care a fost totdeuna urită și nici odată bună.

*Dna de Pontferrand.* E bunătate și bunătate. Sânt bunătăți, pe cari nu le pot avé tóte femeile. Va să ție, sânt niște ómeni, cari au fost nenorociți?

*Andrei.* Da, și nenorocirea au suferit-o cu mult curagiu și cu multă demnitate.

*Dna de Pontferrand.* Și cum trăiau, când erau nenorociți?

*Andrei.* Cu munca.

*Dna de Pontferrand.* Și fata?

*Andrei.* Fata da lecții de franțozeșce, de istorie, de musică, căci e foarte invéțată: are tóte diplomele.

*Dna de Pontferrand.* Educație laică.

*Andrei.* Atunci mi-a fost infășoșat tatál, care lucrá intr'o casá de comerț. Șederea acestor ómeni de ispravá la mine m'au îngăduit să-mi scot sora dela mânăștire, lucru, ce nu puteam face pân' atunci cum trăiam la Paris ca flăcáu, și ne mai avēnd nici mamă nici tată de ęce ani, nici vr'o rudă, care să fi putut vini să stea cu mine și să se însărcineze cu ingrigirea Martei.

*Dna de Pontferrand.* Atunci Ț-ai incredințat moșia lui Brissot, ingrigirea casei dnei Brissot și pe sora dtale fiicei lui Brissot.

*Andrei.* Da, dómnnă.

*Dna de Pontferrand.* Acésta va să ție, că ai avut incredere. Dar cređi dta, că o persónă, care a voit să se facă actriță, să fie o továrașă destul de cuviinciosă și destul de sigurá pentru o fată dintr'o familie cum se cade? Căci sora dtale astfel este.

*Andrei.* Și eu, dnă, sânt tot ca densa.

*Dna de Pontferrand.* Dta ești pártaș cu ideilor noue. Nóptea de 4 august! Ne-a costat scump nóptea aceea! (Lui Pontferrand.) La ce te gândești Philibert?

*Pontferrand.* (Cam adormit.) La tine, dragă. Mi-i greu, să me gândesc la alt ceva, când ești tu aici.

*Thouvenin.* (Lui Andrei.) Imi place Pontferrand ásta! Imi pare, că ș-a primit sórta cu veselie.

*Andrei.* Oh! Cu multă veselie, te incredințez, e un om șiret.

*Thouvenin.* Dar de ce dai socotelă despre tóte soției sale?

*Andrei.* Acesta e birul datorit vecinilor de moșie. De nu i-aș respunde intr'un chip hotărít. Dđeu șcie ce ar mai bārfi de tótă casa!

*Dna de Pontferrand* (Martei, care intră.) Bine ai venit, fata mea!

*Marta.* Me iertă, dnă, că am întârziat, am fost la pădurarul, căci are un copil cam bolnav.

*Dna de Pontferrand.* Să n'aibă vr'o bôlă lipicioasă.

*Marta.* Nu, dōmnă.

*Dna de Pontferrand.* Imi eră témă, să nu fi cumva bolnavă, căci nu te-am vëdut ađi la biserică. De aceea am venit, cu tōte că eram să mâncăm aici diseră.

*Marta.* Am ascultat de atâte ori slujba bisericeii, când eram la mănăstire, încât acum me pot odihni puțin, dragă dnă. Sînt cu mult mai inaintată decăt dta: dta te duci numai dumineca, dar eu me duceam in tōte ăilele.

*Dna de Pontferrand.* Dra Brissot te invetă tōte aceste?

*Marta.* Nu, dnă, căci dra Brissot ađi de dimineță a fost la biserică

*Pontferrand.* Lângă dna de Thauzette.

*Dna de Pontferrand.* E aici?

*Marta.* Da, dnă, și are să stea câteva ăile.

*Pontferrand.* Frumōsa Zezeta, cum i ăiceam acum vr'o dece ani.

*Dna de Pontferrand.* O cunoșceai pe vremeaaceea?

*Pontferrand.* O cunoșcea tot Parisul, și eu stam la Paris p'atunci. (Ofteză.)

*Dna de Pontferrand.* Și acum te duci destul de des.

*Pontferrand.* Cam la doue luni odată, și chiar atunci cu bilete cumpărate inainte pentru ducere și aducere. Veđi dar, că nu te pre poți folosi.

*Dna de Pontferrand.* Nu e vëduvă frumōsa dnă de Thauzette asta?

*Andrei.* Ba da, dnă.

*Dna de Pontferrand.* Bărbatul seu eră in fruntea unei societăți financiare; și a lăsat treburile intr'o stare fōrte rea.

*Pontferrand.* După mōrtea sa, situațiunea s'a limpedit, dōmnă.

*Dna de Pontferrand.* Curată trebuie să fi fost apa, cu care a limpedit-o! Dar par' că are un fiu?

*Andrei.* Da, a fost in liceu cu mine.

*Dna de Pontferrand.* E mai mic decăt dta.

*Andrei.* Cu 6 ori 7 ani.

*Dna de Pontferrand.* E un gură-cască, care nu e bun de nimic. Mamă-sa vré să-l însōre, dar i va fi cu greu să-l căpētuască. E și el cu dēnsa aici?

*Andrei.* Da dnă, o să eșim ađi de dimineță călări impreună; dna de Thauzette imi dă lecții.

*Dna de Pontferrand.* Ah! da, ar puté da lecții de călărie, ca și dra Brissot lecții de ortografie. . . . Aidede-mi arată și mie cum sūnteți instalați; imi pare, că ați prefăcut tōtă partea acēsta a castelului. (Se depărtéză.)

*Thouvenin.* (Lui Pontferrand.) Dna de Pontferrand e fōrte cu duh.

*Pontferrand.* Oh! Da. . . E rea ca riia. Ia ascultă, ești amestecat intr'o mulțime de afaceri sigure, căci, după cum vëd afacerile dtale sūnt sigure.

*Thouvenin.* Oh! Da.

*Pontferrand.* (Strîngēndu-i mâna.) Imi pare bine. Ar trebui să me viri și pe mine in vr'un consiliu de administrație. Pontferrandii sūnt de o viță veche. Ețā un prilej fericit, ca democrația să se unescă cu nobleța; acēsta mi-ar inlesni și mie câte odată călătoria la Paris.

*Thouvenin.* Să-ți veđi iubita?

*Pontferrand.* Cine ț-a spus asemenea lucruri?

*Thouvenin.* Așā se vorbeșce pe aici.

*Pontferrand.* Ce bārfitori!

(Va urmă.)

Dumitru Stăncescu.

## Metoda de a vorbi și recită bine.

(Urmare și fine.)

### VII.

#### Legătura și pauza.

**D**e mare trebuință e, intr'o bună vorbire sēu bună frasare, observarea cea mai amēnunțită a pauzelor și a spațiului, sēu suspensiunilor de voce, cum și in acelaș timp a legăturilor, adeca a impreunării unei vorbe cu alta, unui cuvēnt cu altul.

O legătură sēu paușă nepusă la locul ei, pōte strică absolut ințelesul, după cum am mai arătat-o și la capitolul despre punctuația ortografică. Sūnt frase cari, cu tōte că cuprind la cinci-ăcei de cuvinte, și pōte și mai multe, nu permit nici o odihnire a vocei: sūnt altele ăr cari, deși numai de cinci-șese cuvinte, cer totuș o intrerupere in cuvēntare, unul sēu mai multe spațuri de timp intre acele cinci sēu șese cuvinte.

După intrebări (?) și esclamațiuni (!), de ordinar trebuie lăsat un spațiu, — pentru ca acēsta intrebare sēu acēsta esclamațiune să-și facă reflecțiunea de respuns ori de mirare, in cugetul ascultătorului

Reticența (. . . .) nu produce totdeuna o suspendare seriōsă de voce; suspendarea in asemenea casuri se crede a fi temporară și mică, atāt cāt reflecțiunea ideei ascunse pōte străbate in mintea ascultătorului. Astfel in dialogul următor:

— Dl Georgescu este un om tiner?

— Da, e tiner . . . de când lupii albi!

Reticența de aici suspendă un moment vorbirea, dar o suspendă așā ca sunetul cel din urmă al cuvēntului tiner, adeca literele «er» sūnt prelungite, in 6re-care spațiu, până ce sunetul lor se perde, și atunci legătura se operéză imediat cu «de când,» tot pe nota la care ajunsese ultimul sunet al cuvēntului «tiner.»

Reticențele se mai insemneză și atunci, când persōna intrerupe șirul frasei convorbitorului seu. Es.

— Am fost astăzi diminețā in strada. . . .

— Las' că șciu in care stradă ai fost: in strada Germană!

Aici nu mai e vorba de trăgănare a cuvēntului, după care vine imediat reticența, de 6ră-ce intreruperea bruscă. a tăiat de odată vorba celui intēiu. Cel mai urit efect se produce la o cetire de es., când cetitorul dă valōre acestor feluri de reticenți. In teatru, asemenea lucruri sūnt și mai condamnabile. Se aude totuș de nenumerate ori, la actorii ce nu-și dau silința de a pētrunde acest meșteșug al vorbirii, o mare trăgănare a ultimului cuvēnt ce-l au intr'un paragraf de vorbire al lor, când trebuie, conform textului piesei, să fie intrerupți de alții. Lucrul se ingreuie mai ales când actorul însărcinat să-i dea replica, nu i-o dă la timp. Astfel in dialogul:

— Nu! voi spune tot, voi spune că dta m'ai bă. . . .

Taci! că te bat din nou!

Dēcā replica «taci!» nu va fi ăisă imediat, in spațiul de timp in care trebuia a se pronunță de prima silabă «tut,» acēsta va trebui să ăică dar: bāāā . . . ceea ce nu pōte fi decăt ridicol.

Acēā o atribuțiune se pōte da reticenței: aceea de a curmă o frasă prin alta, in vorbirea aceleiași persōne:

Plēcā chiar in minutul acesta la . . . ori nu, nu mai plēcā, e de prisos!

In acest cas reticența cere o suspensiune de vorbire, urmată de schimbare de intonare, de 6ră-ce

nu mai există legătură între idea primitivă și cea supravinită prin o schimbare a gândirii; e tocmai ceva contrar, și deci separațiunea întregii intonații trebuie să fie bruscă. Legătura contribuie foarte mult la lămurirea vorbirii și îndată ce asta legătură se strică, vorbirea pierde cea mai însemnată importanță. Să cităm ca exemplu următoarele versuri țise de drul Herman, (poema «Sorin» Bolintinean:)

Am căutat misterul în lumi necunoscute...;  
Pe ómeni, pe natură, pe toți i-am întrebat;  
M'am coborît în umbra mormintelor tăcute  
Și prin țărâna lumii adânc am cugetat...;  
Am despîcat țărâna, precum și cugetarea, —  
Și nu știu... cugetarea e care a urmat  
Materiei?... s'eu lutul a urmărit suflarea?...  
S'eu, altfel, cugetarea?... să ffu mai acurat:  
Mai bine jucam ursul la porțile străine,  
Căci, cel puțin ursarul tot crede în ceva, —  
Dar eu? nu cred nimica... și nu știu de fac bine  
Să nu cred!... nu știu érá de fac vr'un reu cumva?...  
Dar am aflat... că nu e mai mare bogăție  
Decât credința noastră! ș-atunci, am pismuit  
Pe prostul care crede și trece 'n veselie  
O viéță 'ntrégă... 'n care nu șcim la ce-am venit.

Aceste 16 versuri compun o singură idee cu derivările din ea; în mijlocul lor negăsindu-se, s'eu mai bine țis neputându-se stabili nici un adevărat punct, cu toate reticențele ce se v'ed, ele trebuiesc debitate fără nici o odihnă, și fără a curmă vocea după vr'un vers s'eu frasă, cu toate suspendările și tranzițiile momentane, căci altfel se riscă de a nu se mai înțelege nimic, decă nu va fi completă și întregă legătura ce se cere.

După cum am mai arătat la regulile ortografice ce trebuiesc pățite, lipsa de spațiu provócă neînțelegera, s'eu contrariul unei vorbe. În frazele următoare mai punem un asemenea exemplu:

— Unde-ai fost astă nópte, — soldat?  
— La garda pieței, să trăiți! — domnule' căpitan!

Înțelesul se altereză prin legătura «gardei pieței» cu «să trăiți.»

În versurile următoare:

V'entul s'erii me va pl'ânge,  
Șuerând la inserat;  
P'ecurarii toți s'or str'inge  
La morm'entul meu uitat.

De veți pune o pauză la sf'ârșitul versului înt'eu, și veți legá, din contrá, versul al doile cu al treile și al patrule, va eși un nou înțeles posnaș; adeca: «cá p'ecurarii se vor str'inge la morm'entul meu șuerând» și se știe că n'imele nu vine să v'edă un morm'ent cu chef de șuerat.

Legătura unei fraze complet despărțită prin un punct, de o altă, strică de asemenea cu totul înțelesul am'endoror.

Prin urmare trebuie ca cineva să bage bine de sémă unde trebuie să aplice legătura și unde despărțirea absolută.

Voi să dau un exemplu detaliat, frasarea unită cu legăturile și spațurile necesare. Me voui servi de litere cursive pentru a arátá cuvintele ce s'unt simplu accentuate, și de litere „compacte“ pentru cele accentuate culminante. Pausale vor indicá un spațiu mai mare, după impregiurare; semnul \* o tranzițiune dela culmea de sus, la cea de jos, s'eu din potrivă; (\*), va însemná o tranzițiune repede legată.

Etá astfel scris, o parte din monologul lui Figaro din «Nunta lui Figaro» de Beaumarchais.

O femeie! — femeie! — „femeie!“... (\*) ființă slabă și „inșelátóre.“ — \* Tóte animalele depe lume, își au instințul

lor, — (\*) al teu? — să fie el óre „inșelátórla?“ — — \* După ce intru una m'a respins, când o siliam «să se hotăr'escă,» naintea stápânil sale; (\*) în minutul când imi dádu cuv'entul ei; (\*) în mijlocul chiar a „ceremoniei!“... \* »Ridea« cetind șiretul! — și eu, ca un zebzec... (\*) »Nu!“ domnule conte! „n'o vei avé!“ domnia-ta „nu-o-vei-avé!“ — — — Pentru că ești un mare senior, te creși și un mare „geniu?“... Nobleță, avere, rang, „frumșete!“ tóte aceste te fac „așá de mándru!“... \* Și „ce“ ai fácut dta, ca să ai „atâte“ bucurii? (\*) T-ai dat ostenéla de a te nașce — și nimic mai mult! — — \* „și apoi«... un om destul de ordinar!.. pe când eu! uită-te, perdut în norodul întunecat, mi-a trebuit să desvolt mai multă șciință și socotéla, numai pentru ca să pot „trái,“ — de cât ar trebú cuiva, ca să guverneze „trei-spre-șcece regate!“... (\*) și dta, vrei să te lupți, cu mine!?!... — — — A! — vine cineva!... \* E „ea“!!... — \* Ba nu-i n'imele! — — Nóptea e négră ca dracu! — și în acest timp eu fac prósta meserie de inșarțel, (\*) eu tóte că nu-s decát pe jum'etate. — — Să fie óre 'n lume ceva mai anopodó decát sórtea mea? — —: Fiul, nu știu cui; furat de bandiți, crescut în obiceiurile hoșești — — „me disgustá!“ intr'o bună dimineță de d'ensii, si voși să întreprind o carieră nouă! \*) „o viéță onestă“... și „totuș,“ unde me întorc, unde me duc nu pot dá peste noroc!... Înveți chimia, farmacia, „chirurgia!“ (\*) și tóți increderea unui mare senior abú-mi dá voe să m'ânuesc o lanțetá de veterinar... — — \* Disgustat de a mai sup'era dobitócele bolnave, cu lanțeta mea, — și pentru ca, (\*) din potrivă să le înveseze! — (\*) me arunc de-adreptul — — în teatru! — \* Nu cumva credeți, că trebú să-mi fi legat o p'etrá „de gát?“... — — \* Construiesc o comedie de moravurile „seraiului!“ \* Ca autor spaniol! cred că pot să amestec și pe Mohamed, fără multá bátaie de cap, în piesa mea. (\*) Dar!... la minut, un trimis estraordinar... de nu știu unde, se pl'ânge că ofensez prin versurile mele pe „sublima Pórtá,“ — pe „Persia!“ — o parte din peninsula „Indiei!“ — „tot Egiptul!“ — regatele Barcei, Prínolei, Tunisului, Algerului și Marocului!... — — (\*) și étá biata mea comedie... asv'irlitá... pentru a face plá-cerea „prinșorilor Mohamedani!“... (\*) „cari,“ nici unul, cred, nu știu n'áde-ar să cet'escă, dar „cari,“ (\*) ne amenință mereu sp'ınarea p'otecl'indu-ne „Câni de creștini.“

Am transcris acésta bucată de frasă, după modelul incipuit, pentru a se puté cineva eserecítá în mod mécanic în frasarea, intonarea și diversele tranzițiuni ale recitării s'eu vorbirii. Dar de aici înainte ori care cetitor póte să useze de acest mijloc, însemnând pe fiecare tecté ce ar voi să reciteze, sublinierile și celelalte semne de tranzițiune, până ce va ajunge să fie în stare a recitá bine ori ce la prima lecturá.

Printro astfel de indeletnicire s'eu artificialitate, incetul cu incetul creerul se va dedá mai ușor la emiterea tonurilor și regulelor necesare unei bune vorbiri s'eu recitári.

N. A. Bogdan.

## Poesii populare.

(De prin Sătmar.)

XL.  
Tuturor lumea li-i dragă,  
Mie mi-i cernélá négrá;  
O, lume, lume, lumuță,  
Tuturor li ești mámuță,  
Numai mie vitreguță.

XLI.

Dragostile și dorul  
Aceste strică omul,  
Și pe mine m'a stricat  
O fatá mándrá din sat.

Culese de

Florian Danciu.





## Din viața de București.

(«Patria» dramă de Victor Sardou.)

— 25 ianuarie, 1887.

«Patria» lui Sardou a venit la timp ca să ne convingem de «Patria» lui «dela Vrancea,» a cărui conferință, ținută într-una din serile trecute ale Ate-neului, ne-a măhnit inde-ajuns, făcându-ne să aflăm cu totă părerea de reu, că dl Barbu Ștefănescu e mai mult avocat, adică «incurcă-lume,» decât literat. Intr'adevăr, prin tot felul de digresiuni, dsa ne-a plimbat pela toți sfinții, numai la idolul sfânt, neînțeleș decât de cei aleși, numit «Patrie» nu ne-a dus. Și obosiți de a ne tot vedea rătăciți pe cărări pierdute, nu odată ni-a venit pe buze exclamarea: «Advocat, passez au déluge!» ér când conferențiarul ni-a mărturisit c'a terminat, am ramas bine incredințați, că tot ce ne spusese pân' atunci, așa fără cap, fără codă, nu eră decât un prolegomene neînțeleș, și că subiectul conferinței îl vom auzi tratat într'o viitoare ședință, când oratorul, acum obosit, va intra în materie.

Etă ce însemnăză a voi să te perși, când n'ai firul Ariadnei, în regiunile nebulose ale metafisicei. Sardou, inzeștrăat cu acel bun simț care a făcut dintrênsul cel mai bun observator și zugrav al moravurilor timpului, cu acel talent care l'a consfințit cel dintăiu scriitor dramatic contemporan, n'a căutat să trateze subiectul decât așa cum el și lumea n'trăgă bine-l înțeleg. Și rezultatul a fost, că în loc de o conferință plecticôsă, a făcut drama cea mai frumoșă din timpul acesta, și cea mai măreță din câte s'au jucat, după cum criticii francesi sânt unanimi a recunoșce, de vr'o cincideci de ani încôce.

\*\*\*

Țerile-de-șos gem sub jugul greu al Spaniolilor, cari au aici, ca guvernator, pe un demn reprezentant al cruzimilor inclusivă, pe ducele de Alba. Tabloul I ar vré să ne înfășoșeze Măcelăria-veche din Bruxela; dar decorul e destul de reu zugrăvit. Ne surprinde că direcția Teatrului, care s'a hotărât să facă cheltueli cu montarea acestei piese, n'a pus în vederea decoratorului reproducția publicată în mai tôte diarele ilustrate franceze, după decorul superb făcut de Poisson pentru drama schimbată în operă și jucată la Paris, în decembre trecut. Aici prizonierii flamanși sânt aduși înaintea unui consiliu de resboiu, pentru a li se face justiția cea mai sumară. Intre aceștia e și contele de Rysoor, bănuir de resvrăitor, a cărui osândă e sigură, decă nu va puté dovedi c'a fost acasă în nôptea precedentă. Oficierul spaniol dat în cuartir la casa contelui, mărturiseșce că întorcându-se nôptea târđiu și într'o stare de pré mare veselie, nu numai că a vėđut pe contele eșind din camera soției sale, la șgomotul ce auđise, dar a și avut cu dênsul o ușoră încăierare. Astfel Rysoor e scăpat, spre marea părere de reu a călăilor, dar o lovitură mai crudă i-a sdrobit inima: conșciința desonôrei sale. Căci într'adevăr contele lipsise tôte nôptea de acasă și numai mulțămită inadvertenței oficierului, care se află în viile Domnului, desonôrea lui nu eră încă publică. Dar cum își va recunoșce rivalul? . . . Oficierul luându-și điaua bună dela contele și cerându-i iertare pentru scena ce credea, că i-a făcut în ajun, îl întrebă decă rana dela mână merge spre bine. Rana? — Da, trebuie să te fi rănit reu, căci mi-ai

apucat spada cu mâna, și când am tras-o, eră plină de sânge «Etă dar proba sigură care va denunță pe vinovat!»

\*\*\*

În tabloul II, facem cunoșcința soției contelui, Dolores, o spaniolă și catolică, cărei viața conjugală i e odiosă și care ar vré bucuros ca o nenorocire să-i dea libertatea dorită. Lui Carloo inse, amantul ei, i e grôză de iubirea și dorințele ei nelegiuite, și scărbă de rolul infam ce trebuie să jôce față de prietenul seu Rysoor, al cărui caracter însuflă respect și iubire tuturor. După-ce contele întors acasă, hotărêșce cu Carloo lovitura, care în nôptea aceea va mântui Flandra de jugul Spaniolilor, și acesta plécă, Ryssor, remas singur cu soția sa, i cere socotélă despre cele petrecute în timpul lipsirei lui d'acasă și din oraș. Dolores i mărturiseșce cu un cinism revoltător ura ce simte pentru dênsul, drept resplată a sacrificiilor ce contele a făcut pentru ea, smulgênd-o miseriei și noroiului pentru a o ridică până la sine, și-l acusă cu violență, că dându-și tôte momentele, tôte atențiunea, tôte iubirea lui, patriei și libertății, cuvinte cu totul neînțelese ei, femeie, pentru care amorul e totul, a împins-o în brațele adulterului. Intre aceste clopotul sună ôra hotărâtă pentru întelnirea conjurațiilor și contele, jertfind totul pentru datorie, plécă amenințând pe Dolores că-și va resbună. «Da, decă te voi lăsă eu!» exclamă ea, și ese 'n urma lui.

Tabloul III, care e pré frumos ca decor, dar care ar puté pré bine să lipsescă, fără ca acțiunea să sufere, ne face s'asistăm la întelnirea conjurațiilor din oraș, în șanțurile cetății, cu prințul d' Orange, chemat să mântue Flandra, și suita lui. Când totul va fi gata, cei din oraș, adunați la casa sfatului, vor da semnalul și prințul, sigur că drumul e deschis, va intra în oraș năvălind asupra spaniolilor, amețiți de vin fiind điaua lăsatului de sec.

În actul următor sântem la ducele de Alba, căruia Dolores i denunță pe contele de Rysoor ca resvrăitor și eretic (calvinist,) neșciind că denunțându-și soțul, își pierde amantul. Acest tablou e fôrte important, dar în actul V drama izbucneșce în tôte intensitatea ei.

În momentul când conjurații se adună în casa sfatului, în momentul când Carloo întinde mâna să-și ia spada ce-i presintă contele, acesta zăreșce rana pe care Carloo o primise în nôptea în care eră să fie surprins cu Dolores, și asistăm la o scenă admirabilă, când soțul ultragiăat, uitându-și necinstirea, face sacrificiul onôrei sale, pentru a se gândi numai la mântuirea patriei, un braț vitez ca al lui Carloo fiindu-i scump într'un timp de grea cumpênă ca acela.

Dar conjurații fiind denunțați de Dolores, complotul e descoperit, și în momentul de a da semnalul, sânt surprinși și impresurați de Spanioli. Clopotarul Ionas, tirit de sbiri să sune semnalul, pentru ca prințul de Orange să cadă în cursă, dă semnalul care trebuie să spună prințului că totul e pierdut. Prințul se va retrage, e scăpat, dar Ionas plăteșce cu viața devotamentul seu.

În tabloul VI se desfășură o scenă violentă între ducele de Alba și Dolores, căreia i se refuză iertarea lui Carloo. Dar monstrul are și el o inimă, și intrênsa o parte care simte. El are o dragoste nemărginită pentru fiica sa Rafaela, pe care o vede murind, și care e ângerul iertării și al îndurării. Rafaela iubiă pe Carloo, de când acesta vėđend-o espusă insultelor poporului, ce uria în ea pe neinduratul asupritor al Flandrei, i luase apêrarea. Ea cere și capêtă iertarea refuzată contesei. Dar tocmai acesta va atrage asupra lui Carloo blăstemele amicilor sei, cari

il acuză de vîndător. Carloo inse a făgăduit contelui de Rysoor să 'ndure toate invinuirile și să trăească numai pentru a-și împlini sarcina grozavă ce i s'a impus și pe care el a primit-o cu jurămînt, de-a descoperi și pedepsi pe trădător.

Tabloul VII éráș pôte să lipsescă. El ne arată cortegiul conjuraților, osândiți să moră pe rug, ca résvrătitori și eretici. Contele Rysoor lipsește dintre ei: mîna unui prieten i-a strecurat un cuțit cu care ș-a străpuns inima pe pragul camerei de casnă, temîndu-se ca nu cumva durerea să-i smulgă fără voia lui, vr'o mărturisire.

In tabloul final, ne aflăm acasă la contele de Rysoor. Dolores veselă d'a se vedé liberă, își zorește amantul să plece, lăsând la o parte proiectele de resbunare ce-l frămîntă. Și când Dolores i mărturisește, că a pregătit tot pentru plecare, că are chiar un bilet de liberă trecere pe care l'a obținut dela ducele, întreg adevêrul, in tótă grozăvia lui, se desfășură lui Carloo. Amorul face loc resbunării și firînd-o la feréstă până unde ajung flacărele rugului și blăstêmul celor cari pier jertfe ale iubirei lor de patrie, el își împlinește jurămîntul făcut lui Rysoor: e Carloo care lovește, dar sînt Flamanții tradați cari își resbună; apoi se repede in mijlocul tovarășilor sei, ca să moră cu dînsii.

In cronica viitoare vom mai revini.

A. C. Șor.

## Balul „Junimei“ in Cernăuți.

— La 3 faur. —

In 3 faur e. n. arangia societatea academica română «Junimea» dela universitatea de aici un bal in localitățile societății filarmonice germane. Balul fu déci național român. Pe comitet il constitui societatea «Junimea» singur din studenți universitari români și din persoane de stare, cari nu ș-au rupt legăturile lor încă dela universitate. Un comitet forte mare, ce avea numai trei presidenti, dintre cari unul i de onore. Tustrei lucrau in armonie și membrii comitetului asemenea. Pregătiri se făceau și invitările se trimiteau prin toate părțile țerii, și mulți români fure invitați și mulți omiși. Dar cine să știe pe tot românul, ce trăește in Bucovina! Trebuie să se mîngăe, că la anul viitor va fi invitat, dacă gentileța nu va fi pré incordată. Sosise și ziua balului, e drept érá joia, ca totdeauna, când Junimenii arangéază petrecerea lor.

Toți visau de strălucita reușită, căci in zăpăcêla acesta au și uitat a invita ca totdeauna pe jurnaliști, și anume pe cea română și germană. Adeca ei invitară numai pe redactorul gazetei oficiale germane din Cernăuți, cu ce i-a dat un nimb deosebit balului. Un bal fără jurnaliști e ceva cu neputință, lipsește parecă caracterul public, și balul e a se arangia ca sub incognito, și mai ales in vederea presei române. Balul «Junimei» érá adeca anul acestă fără caracter public român, dar tot recunoscut de gazeta oficială cernăuțană. M'oi silii deci a păstră caracterul acesta al balului.

Decorația salei érá simplă, mai cu gust antechambrul ei pentru domni, ce s'ar încălđi pré tare la joc; aici găsiu bună recorelă, érá fríg ca afacă, dar arangiată cu gust. Găsiu și fotoliuri și scaune. Podiul, pe care érá aședată musica regimentului bucovinén nr. 41 baron Vecsey, érá asemenea bine arangiat, căci érá străformat intr'o grădinuță de brădișori. Din ea se vedea numai capelmaistru, musica érá ascunsă in grădină, ce érá iluminată cu lampioni verđi. Loge mai că deșerte, din trênsese se zăriau numai capete

bărbătești. Sala érá indestul de plină, dar totuș nu ca in anii trecuți.

Din boerițe nu vinise nimene. Din boeri vedeam pe dl Alesandru baron Vasilco, Niculai baron Hurmuzachi, Constantin cavaler de Buckenthal. Unele dintre dame au apărut și in costumuri naționale. In costum național a fost dna Dlužanski din Siret, Badaluța din Partești, dșóra Danu, dșóra Zavadovski, Litviniuc, Stefanovici, dna Cotcan și Stefanovici din Mihaileni in România, dna Volcinski. Cea mai mare parte de dame inse in toaletă de bal, unde covêrsia colorea verde. Dintre dame enumerăm pe dómna Aglaia Cosovici, dșórele Stámati din Besarabia, Tabora din Cotimani, Cozub din Rădăuți, dșórele surori Reneiu de Hirsani, Mandicevski, Onciul Aspasia, Aglaia Gribovici, Nastasi din Vașcouți, Diaconovici, Stefanovici, Totoescul etc. Dintre domni am observat pe colonelul Teodor Seraecin, T. Uhle, presidentul tribunalului, Piteiu Mihaiu, proses., Cornel Dosovici, consilier trib., dr. Diaconovici, Tabora, comisar din Cotimani, Cozub Emilian din Rădăuți, căpitanul Stefanovici din Mihaileni din România, dr. Emanuil Seleski avocat, Klimesk burgmaistru Cernăuților, Eisenstein, colonelul regimentului husarilor nr. 16, Orest Reneiu de Hirsani, Onisim Tiurcan secretar, dr. Tiurcan medic, preoții Mitrofanovici, Volcinski, Badaluța, Totoescul etc. și o mulțime de tineri.

Se jucă forte mult, dar petrecerea érá cam slabă. Regretăm, că conversația se făcu in limba germană și chiar pe arangeri găsiu, că la arangiamente se usau adese de limba germană. Tinerii jucau mai mult cu damele cu toaletă franceză, decât cu dómnele române in costum național. Balul «Junimei» pare că a scăput mult din caracterul seu național, și-ți vine a crede de bine, că nu faci parte din comitetul arangiator.

Balul seména mai mult unui bal nemțese. In cotro te intorceai, se izbiă auziul teu de limba germană. Apuci in urmă singur a vorbi nemțese, că doră n'ai să fi priceput cum se cade. Mai că îți vine a crede, numai exaltații jôcă cu damele in costum național, Multe dintre dame ședeau fără ori ce convorbire și apoi ne mirăm, de ce scad balurile naționale și din an in an se cercetéază mai slab. Să credem, că in viitor va fi mai bine!

Dionisiu O. Olinescu.

## Moda.

— Viena.

Februarie e luna de predilecțiune a lumii tinere. Așa brilantă prin splendóre și illusion, frumuseță și grație, nu e nici una. Totul se petrece, totul jôcă, supéază, face curte séu lasă ca să i se facă curte și deja cu câteva sêptemâni mai inainte se angajéază la primul vals. Precum se vorbește de mai, că-i luna privilegiată a călătoriilor de nuntă, așa se vorbește de februarie, ca de luna primelor cochetării și a epocii saturnice a micelor plăcute romane. Flori, speranțe, fire aurii sbóră prin inimile june și impletesc pe cele mai tinere și mai inocente din ele in farmecul primei iubiri. Încă nu se știe ce o să vină, dar ce să faci, inima de șese-spre-dece ani e așa fericé! Dorește singurătatea și totuș abia pôte așteptă primul bal. In fine a devinit o mirésă fericită, capriciosă, care știe să istorisescă un roman complicat despre iubirea ei și noi observatoarele am vedut numai frânturi ocazionale: un suris, ochi frumoși, o privire, un moment inse de sigur și acele toalete.

Se dice, că moda de acum cuprinde gustul a

trei seculi, începând dela Catarina de Medicis până la Madame de Recamier. Acesta invederază bogăția toaletelor noastre, acesta oferă un tablou splendid de combinațiuni surprinzătoare și contraste picante, ce intrunește o sală de bal din februarie 1887; inse sigur nu se poate face o critică pregnantă asupra fisionomiei modei de acum. Moda de astăzi nu silește, nu ne astringe. Când frumoasa și intristata soție a lui Henrich al II-le își da totă silința de a emula cu toate artele muieresci contra grațiilor Diane, pentru de a mișcă pe soțul ei, toaleta acestei muieri eră supusă unei reguli stricte și până pe acel timp, când pe taburetele du siècle des petits soupers ședeau muieri pudrate, cu plastery de frumusețe pe fețe și rochii enorm de lungi, mici și grațioase ca păstorțele lui Watteau, decretale modei erau neschimbavere. Astăzi se cugetă la așa toaletă, cum alta să nu aibă. Astăzi se compune costumul după fantazie, după statură, per, după fisionomie, apoi se fac copii după unul și alt secul, și combinațiunile modei sunt fără fine. Acesta dă modei o expresiune deosebită de ceea a trecutului. Dacă rochia cea bogată rosa, pe care o a purtat Ninon și Marion de Lorme, acăr cochetării făceau pe marele Richelieu copil, e erăș modernă, totuș din asta cauză nu e modernă pentru toate femeile. Nu ca atunci când focosa Montespan cu ochii ei cei frumoși de demon, se șciea costumă ca și cavalieră blondă și când mamele inaintate in etate se imbrăcau ca fetele lor, astăzi numai o singură lege: frumuseța voește de a regulă mii de femei diverse. Dacă capriciul parisianei ia astăzi modelul unei toalete noue din tradițiuni picante, cari conduc in salonul madamei L'Ange, așa nu urmăză din asta cauză d'a decoltă taliele de tot tare și d'a face împreună erăș timpul directorului. Dacă englesa ține de high a purtă in sala de bal stufe dure pârșe, totuș lu erăș densa, care aduse en vogue estraordinară trasparența eterică a tülului in acest seson, și testurile cele frumoșe capricioșe fantastice a prese. Tülul se poate privi ca stufa cea mai plăcută pentru fete tinere și cu deosebite in acest seson cel de mătasă cu vërste e förte căutat.

Stella.

## LITERATURĂ ȘI ARTE.

„Denisa“ româneșce. Renumita piesă «Denisa» de Dumas-fiul, care a avut un succes mare la Teatrul Național din București, ese pentru prima-öră in traducere română in föia noastră; traducerea e aceeaș, cu care s'a presintat pe scena din București și pe care ni-a pus-o la dispoziție ênsuș dl traducător. Tot dsa traduce și pe «Francilon», care asemene o va publică in «Familia.»

Monumentul lui Miron Costin. Unul din cei mai buni sculptori români, dl Stefan Valdubea, intorcându-se din străinătate la București, acolo, la indemnul dlui V. A. Urechia, a făcut monumentul lui Miron Costin, renumitul cronicar al Moldovei. Macheta represintă pe eminentul bărbat in picioare, ținend cu mâna dreaptă o pênă cu care scrie, ér cu cea stângă un volum de hârtii. Pe pedestal impregiurul picioarelor sunt imprășciate mai multe cărți și manuscrise. Imbrăcăminte a unui boer din Moldova și ne amintește epoca in care a trăit Miron, adeca la 1650. O manta lungă, blănită, förte bogată, acopere apröpe tot corpul; intredeschisă dinainte, lasă să se vedă pantalonii förte strêmți, pe șare se desamnă mușchii gambei bine desvoltați. La picioare pörta sandale ajustate și legate dinainte cu mare ingrigire. Dar atențiunea cea mai ingrigită e dirigiată asupra capului. El este coafat de o cască de om resboinic, fruntea e largă

contractată la rădęcina nasului, gura zimbitöre intredeschisă: pare că vorbește. O barbă lungă și buclată se confundă cu un păr asemenea buclat, care cade in abundanță pe umeri; fisionomia e energică, espresia francă și hotărîtöre ca a unui om, pe care nimic nu-l poate sdruncină in ideile sale. Artistul cu talentul ce-l caracterisă a căutat să dea operei sale un tip apröpe identic cu vitejii din secolul al XVII-le, cu aceeași atitudine imponentă, in care se reflectă și măreția sufletului. Anatomia este cu toate amênuntele căutată, mușchii și dispoziția tendonelor nu lasă nimic de dorit. Niemie in fine nu e omis in acesta operă, a cărei perfecțiune atrage atențiã și in acelaș timp admirațiã observatorului. Macheta după care se va lucră statua este numai de un metru. Acesta va fi efectuată de o mărime de 2 ½ metri și turnată in bronz la Florența, unde dl Valbudea va plecă curënd, spre a-și termină studiile sale in arta sculpturei. După acesta schiță dl Valbudea a lucră cu o artă nu mai puțin distinsă și bustul lui Miron Costin in mărime normală, pe care il va produce in mai multe esemplare, ce vor fi aședate in diferite edificii publice a Bucureștilor.

istoria Românilor din Macedonia. In curënd va eși la luumină, precum anunță «Voința Națională.» o istorie a poporului român din Peninsula balcanică, scrisă in dialectul macedonean.

Diaristic. „Bomba“ din Brăila a incetat d'a mai apare. In locul ei a reapărut diarul „Brăila“ sub conducerea comitetului vechiului partid național-liberal dir localitate.

## TEATRU ȘI MUSICĂ.

Teatrul Național din București. După ce «Denisa» lui Dumas-fiul și «Patria» lui Sardou au avut succese atât de mari, direcțiunea a luat mësuri ca in curënd să se pötă represintă și «Francilon» de Dumas și «Contesa Sarah» de Ohnet. Cele originale nu se mai jöcă.

Societatea Armonia din Cernăuți, care a făcut atât de mult pentru desvoltarea gustului musical și literar mai cu sëmă prin Bucovina, dar incât privește musica și prin alte părți, se află in agonie. Causa este, că mulți din cei ce au subscris subvențiuni și tacse, nu mai plătesc. Ar fi mare pagubă, dar totodată și rușine să cađă acesta societate; de aceea credem, că cei angajați își vor face datoria.

Vlad Tepeș. Sub acest titlu s'a jucat de curënd la Iași o comedie-dramă in 5 acte, pe care afișul a mai numit-o «o frumoșă piesă populară.» A vorbi despre meritele piesei, cred — scrie «Liberalul» de acolo — de prisos, pentru cuvântul förte simplu, că ea n'are nici un merit, nici o valöre, ca lucrare literară. Un sêrbed episod din istoria Românilor, espus cu destulă neclaritate și intr'o limbă de tot päsêrescă. Cuvinte ca: infernal, miserabil, divin, teröre etc., introduse de câțiva ani in limba noastră, nu puteau lipsi in acesta piesă ce vorbește despre întêmplări petrecute cu sute de ani in urmă. Ba încă, spre culmea ridicolului, după cât aflu, in originalul piesei se pomenește despre tunuri, când e lucru știut că de abii praful de pușcă eră inventat! Ce să mai amintesc despre luptele, sbirilor cu boerii, «lupte ce se fac pe scenă;» ce să mai amintesc despre concepțiã falsă a rolului lui Vlad Tepeș care contra pretențiunilor piesei eră drept in apretierile sale, de un caracter blând, dar furios și crud numai când eră vorba de boerii ce din impregiurări politice complotau la viêta lui, și despre lingușitori, trădători, inimizii ai țerii sêu ori ce indiviđi periculoși ordinei sociale; ce să mai amintesc chiar despre punerea in

scenă! E mai bine să tac. Trebuie s'o spun inse, că decă aş ave puterea lui Tepeş, aş pune în ţepă pe toţi acei ce vicieziă gusturile adevărat artistice, adevărat literare, deşi nu mi-ar plăce să încep cu prietenii! De altfel, pe cât a fost cu putinţă, artiştii au căutat a se achită conştiincios de rolurile cu care s'au însărcinat. Semnalez, că sala a fost ca ne-altădată plină de lume. M.

**Concertul trei Irena Belfiore Vladaia**, artistă dela Opera comică din Paris, s'a dat săptămăna trecută la Iaşi, în salonul societăţii «Amicii Artelor.» Artista, scrie «Liberalul,» secondată de dl Carol Frühling şi dl profesor Otto Weiss, a izbutit a stărni un adevărat entusiasm în publicul asistent, lăsându-i o amintire traică şi frumoasă. Vocea dşorei Vladaia e desvoltată, puternică şi cu tôte aceste sonoră şi dulce; e ca un torent ce curge sgomotos din munte peste stânci şi prepastii, şi care totuşi păstrează ceva armonios, ceva fermecător în murmurul şi frământarea sa. Cu această voce bogată în modulaţiuni şi mănuită cu o perfectă siguranţă, dra Vladaia cântă «Il baccio» de Arditti, «Mignon, connais-tu le pais?» de Ambr. Thomas. «Doina oltenescă» inse, cântată cu o ne-spusă măestrie, a produs cel mai mare şi mai sincer entusiasm, astfel că artista, ce ne recomandă străinătăţii cu atăta demnitate, fu rechemată de mai multe ori pe scenă, dându-se cu drept cuvânt concertului dimensiunile unui eveniment, dimensiunile unei adevărate serbători.

**Societatea ortodoxă** pentru literatură, retorică şi musică bisericească, în seminariul archidiecezan din Cernăuţi, a arangiat vineri în 11 februarie nou o conferinţă solemnă, cu următoarea programă: 1. «Cuvânt de deschidere» de pesidentul societăţii; 2. «Să cântăm aşi in cor,» in F dur (cor:); 3. «Omul în creştinism» (meditaţiuni relig.-mor.) de D. Barbu; 4. «Tatăl nostru» in G moll (cor:); 5. «Cuvine-se cu adevărat» in D dur (Duett:); 6. «Privire scurtă asupra religiozităţii şi ateismului» (în limba rutână) de D. Ieremieciuc; 7. «Psalmul 41» in D dur (cor.) I. Vorobchievici; 8. «Când îţi dice a ta conştiinţă» in C dur (Duett:); 9. «Un cuvânt relativ la cultivarea poporului,» de N. St. Pop; 10. «Ca pe împăratul» in B dur (octet) de I. Vorobchievici. Presidentul Societăţii e dl Traian Pucici, secretar dl Ioan Doroltei.

**Concerte populare.** Reuniunea română de cântări din Ciocova, sub conducerea dlui învăţător N. Mircea, a dat acolo în 10 febr. n. un concert urmat de bal. — Corul vocal român gr. or. din *Subriaş-Jupani*, în comitatul Caraş-Severin, a dat la 7 febr. n. un concert în Sudriaş, sub conducerea plugarului Traian Tămaş; presidentul corului e parocul Nicolau Popovici, secretar învăţătorul Ioan Iovanescu.

**În Ticvaniu-mare**, aprôpe de Oraviţa, Reuniunea română de cântări şi musică «Armonia» a tinerimei române va da în 14 febr. n. un concert poporal, însoţit de o reprezentăţiune teatrală şi încheiat cu bal, în şcolă gr. c. de acolo, sub conducerea învăţătorului Iuliu Birou, cu următoarea programă: I. Concertul: 1. Neuderfler: «Hora Dorobanţilor,» poesia de S. Parjol, cor bărbătesc; 2. Bratianu: «Domnul Tudor,» cântec naţional de I. Niculescu, Soprano-Solo şi cor micst; 3. Georgescu: «Ce ai dice?,» poesia de G. Sion, cor bărbătesc; 4. Vidu: «Sus opincă sus!» cântec poporal de I. Tripa, cor micst; 5. Porumbescu: «Marşul Cântăreţilor,» cor bărbăt.; 6. Flechtenmacher: «Vechia mândră Românie!» imn patriotic de V. Alecsandri, cor micst. II. Reprezentaţiunea teatrală: «Barba lui Stefan cel Mare,» comedie într'un act de G. Ba-

ronzi. Reprezintă de diletanţii corişti. Personaje: Joimartin, profesor la o şcolă publică Nicolae Stanca; Agerina, femeia sa Elena Stoina; Stelica, fiica sa Anna Nedici; Bemol Georgiu Belea, Jonat Jacob Blaslu, Filiaş Josif Stoina, Cumpenel Georgiu Ladea, amici ai lui Joimartin Umbra lui Stefan cel Mare Jova Chitiu. Trei servitori străini. III. Petrecere cu dans. NB. La începutul pauzei 13 tineri corişti vor reprezintă dansurile naţionale: «Căluşerul şi Bătuta.» Musica instrumentală: Capela lui Sofronie Stoica din Cielova.

## CE E NOU?

**Hymen.** Dl *Iulian Olinschi Olinescu*, c. r. auscultant la tribunalul din Cernăuţi, s'a logodit cu dra Agnes de Ianoş. — Dl *George Luput*, învăţător în Slatina, comitatul Arad, la 13 februarie se va cunună cu dra Silvia Vaţian, fiica dlui Andrei Vaţian preot gr. or. în Baia. — Dl *Dimitrie Grama*, învăţător de stat la şcolile din Bozovici, s'a logodit în 30 ianuarie cu dra Sidonia Billek. — Dl *Isaia Bociort*, teolog absolvent al diecesei aradane, s'a cununat cu dra Sidonia Avram, fiica dlui I. Avram paroc în Mişca.

**Carneval.** Comitetul parochial gr. or. dela biserica St. Ilie din suburbiul Fabric al *Timişorii* va arangia în 24 februarie n. un bal în sala bereriei, în folosul şcolilor române gr. or. din suburbiul Fabric. Comitetul se compune din dnii Nicolau Coşariu president, Georgiu Ardelean casar, Dimitrie Sviraţiu notar, Athanasie David controlor, Nicolae Jean, Petru Braşovan, Savu Todorescu, Paul Ioanovici, Alecsa Murgu, Petru Bocean, Georgiu Raicu, Dimitrie Maxim, Eftimie Miluţiu, Ilie Georgiu, Costa Carte, Spiridon Mihai. Damele sânt rugate încât se pôte a participa în costum naţional. — *Junimea română din Alba-Iulia* va da acolo în 17 februarie n. un bal în «Otelul Naţional,» în folosul ambelor şcole române din localitate. Damele sânt rugate a se presintă în toalete simple. Comitetul arangiator: Rubin Patişa president, Gavril Pipoş, George Cheţan, Ioan Franc, Iosif Cirlea, Petru Cirlea, Simion Cistean, Emiliu Filip, Romul Pascu, membri în comitet. — În *Mahala* Timişorii a doua serată română, la 5 febr. concert-teatru şi joc, a reuşit bine. — În *Maerele* Timişorii asemenea s'a dat în 5 febr. o serată, care a avut succes bun. — La *Domasnea* s'a dat în 3 februarie o petrecere, arangiată de dl Ioan Pepa, care a mulţumit tôte aşteptările. — La *Braşov* Reuniunea română de gimnastică şi cântări va da la 26 februarie n. un bal-calicot în sala otelului Nr. 1. Intrarea este condiţionată de stricta observare a toaletei următoare: pentru damele danţătoare: 1. Haină de Cretonne după model; 2. Colôrea rosa seu albastră cu desin; 3. Garnitura hainei diu aceeaş stolă; 4. Podôba pe cap o singură ilôre. Pentru domni: 1. Toaleta neagră de bal; 2. Legătură albă; 3. Mănuşi albe seu paille.

## Călindarul săptămănei.

Ţiua sêpt.	Călindarul vechiu	Călind nou
Duminca fiului retacitu Ev. dela, Luc'a c 15, gl. 2.		
Duminecă	1 S. Muc. Trion	13 Benedict
Luni	2 (†) <i>Intemp. Dlui</i>	14 Valentiu
Mărţi	3 Sântul Simeonu	15 Faustin
Mercuri	4 Cuv. Isidor	16 Iuliana
Joi	5 Martira Agatea	17 Silvin
Vineri	6 Păr. Vucol.	18 Concordia
Sâmbătă	7 Păr. Parteniu	19 Susana